Dissertatio Medica,

De

RHEUMATISMO ACUTO,

Quam,

Divina Adfulgente Gratia,

Consensu Experientissimæ Facultatis Medicæ

In Regia Academia Carolina,

Sub PRÆSIDIO

Viri Amplissimi & Experientissimi,

DOMINI

JOH. H. ENGELHART,

Phil. & Med. Doct. Med. Pract. Prof. Reg. & Ord. Reg. Soc. Edinb. Membri, & Fac. Med. h. a. Dec.

Publico Eruditorum Examini

Submittit,

AUCTOR

EBERHARD ZACHARIAS MUNCK,

Lundensis.

In Auditorio Carolino Majori

Die IV. Decembr. Anni MDCCXC.

LUNDAE,

Typis BERLINGIANIS.

Liberam profiteor Medicinam, nec ab antiquis ſum nec a novis, utroſque, ubi veritatem colunt, ſequor; magnifacio ſæpius repetitam experientiam.

KLEIN; *Interpr. Clinic. In Præfat.*

VIRO.

NOBILISSIMO. ET. *EXPERIENTISSIMO.*

D.NO. EBERHARDO. ROSENBLAD.

MED. DOCT. MED. PRACT. PROF. REG. ET. ORD.
REGII. COLLEGII. MEDICI. ASSES.
REG. ACAD. SCIENT. SVEC. MEMBRO.
AVO. MATERNO. INDULGENTISSIMO.

MÆCENATI. MAXIMO.

Studiorum. Meorum. Primitias.
Juvenili. Opera. Exafciatas.
Levidenfe. Licet. Munufculum.
TIBI. Avo. Optimo.
Ob. Præftita. Maxima. Beneficia.
Offero.
Immaturum. Ingenii. Fetum.
DEO. Si. Placuerit.
Sequetur. Aliquando. Maturior.
Sit. Interim.
Quam. Sacro. Opella.
Gratiffimi. Animi. Pignus.
Vivas. Vigeas. Floreas.
Sub. Grandæva. Senecta.
Salvus. Sofpes. Felix.
Vota. Sunt. Sincera.
Ex. Filia. Nepotis. Obedientiffimi.

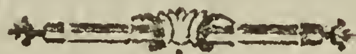
EBERHARDI. ZACHARIÆ. MUNCK.

Clarissimo AUCTORI

PRÆSES.

S.

Egregium Tuum, de Rheumatismo Acuto, Specimen Tibi reddo, & quidem tale, quale illud a Te accepi. Summa cum voluptate, Dissertationem Tuam perlegi; fateor tamen (detur hoc candori meo) quædam in illa occurrere, quibus haud facile subscripserim. Pauca autem hæc malui intacta relinquere, quam, vel vocabulo mutato, quo minus totum opusculum TUUM salutaretur, impedire. Pulchram hanc & utilem Dissertationem, juvenem quindecim annos natum Auctorem agnoscere, fidem fere superare videtur. Te vero, proprio Marte illam elaborasse, vivus testis omni asseveratione affirmo. Gratulor igitur Tibi hoc Specimen, NOMINIBUS TUIS dignum! Gratulor Tibi felicissimum ingenium, raram industriam, insignem modestiam, amabilem vitæ morumque innocentiam! Gratulor vero mihi, amatum in Te Discipulum! Ut omnia Tibi ex voto cedant, vehementer opto. Vale.

De

RHEUMATISMO ACUTO.

L. B.

Argumentum, quod elegi, perdifficile & perobscurum vides. Ex omnibus enim Scriptoribus Medicis, quos legere, mihi contigit, vix duos reperies, inter quos convenit, quid ſit Rheumatismus, quænam ſit ejus origo, quomodo curetur, & ſic porro. Quærere omnino potes, unde hæc diſſenſio proveniat? Multum certe rei obſcuritati adſcribendum; aliquid vero amori novitatis Medicorum tribuendum, qua commoti, propria tantum, aliena aſpernantes, mente comprehenderunt, atque docuerunt. Miraris fortaſſis, jure ſane & merito, me talem materiam ad ſcribendum ſumſiſſe. Fateor ingenue,

nue, me, in initio, argumenti difficultatem, ne ex dimidia quidem parte, novisse. Rem autem acri & intento animo intuens, simulque proprias vires mecum considerans, opus incœptum fere horrebam. Argumentum tamen, semel electum, rejicere nolui; eo magis mihi exposcens veniam, quo difficilior res sit, tantas inter Medicos juvenilibus laboribus componere lites. Si vero ratiocinia quodammodo distincta excogitare, eaque perspicua Lectori facere potuerim, nihil magis exoptabo; neque magis ab adolescentulo, qui vix per annum integrum Medicinæ operam dedit, potest exspectari. De Acuto solum Rheumatismo disserere, scopus fuit. Prolixius omnino, & nimis longum foret, si etiam de Rheumatismo Chronico mihi esset tractandum. Præterque hoc, vires ingenii mei nimis exiguæ & imbecillæ sunt, ad justos & accuratos ponendos limites inter Rheumatismum Chronicum & Arthritidem. Hanc enim rem quam maxime intricatam esse, exinde adparet, quod ill. CULLEN, *licet nodos difficillimos in Pathologia facillime solvere potuerit; attamen sincere candideque fateatur, hanc rem multum difficultatis & negotii secum adferre; ita ut*

sibi

sibi eam perspectam non satis ipse habuerit. Me igitur hoc negotium fugere, non mirabitur is, qui celeberrimi CULLEN *nuper allatam confessionem, meique ingenii vim, considerat. Quamobrem hanc rem aliis, qui plus ingenii & facunditatis habent, relinquo tractandum. Ne autem inani forsan sermone volumen impleam, ad magis necessaria progredior.*

§. I.

Character Morbi.

Illustris CULLEN *Rheumatismum Acutum* in *Phlegmasiarum* numerum, quæ secundum Ordinem primæ Classis in Ejus Nosologia constituunt, jure meritoque refert. Nam hic morbus plurima signa inflammationis *) ostendit. Ill. CULLEN hujus morbi characterem sequentem dat: "Morbus ab externa & plerumque evidente caussa; pyrexia; dolor circa articulos, musculorum tractum sequens, genua & reliquos majores, potius quam pedum vel

 manuum

*) Non dico *omnia*. Quandoque enim, præcipue in nostro climate, Rheumatismus Acutus tumore & rubore observabili est destitutus. Pulsatio quoque in hoc morbo raro sentitur, nisi is in suppurationem eat; quam tamen raro incidere, infra dicemus.

manuum articulos, infestans, calore externo auctus a)."

Scholion 1. Hanc definitionem præ ceteris omnibus elegi. Reliquis enim perspicuitate & evidentia longe præstat. Quod ex comparatione ejus cum iis patebit. Ill. VOGEL b) per *Cutis & musculorum dolorem*, Rheumatismum declarare, conatus est. Ast musculos aut eorum vaginas non solas occupat Rheumatismus, sed adnexos quoque, & articulationibus adfixos tendines, vel potius involucra tendinum *), quandoque afficit. Hic autem Vir non solus in definiendo Rheumatismo diversus a cel. CULLEN fuit. Ill. enim à LINNé hunc morbum definit, ut sit *Musculorum dolor ad motum, a tela cellulosa infecta* c). Heic videtur Ill. à LINNé statuere, musculos in Rheumatismo tantum dolere. Sed, experientia teste, dolor Rheumaticus sæpe vaginas tendinum & musculorum, ut supra de definitione Vogeliana monuimus, afficit. Si etiam ut vera assumeretur hæc Ill. de SANVAGES d) Regula Nosologica, *Morbos omnes definiri tantum debere per phænomena;* Ill. à LINNé certe in hoc morbo definiendo non consentiret. Cum vero hæc regula Cel. de SAUVAGES nondum sit stabilita, neque communiter recepta; Illustrem à LINNé

a) Vid. CULLEN *Synops. Nosol. Method.* edit. 1785. Tom. II. p. 118. G. XXII.

b) vid. CULLEN loc. cit. Tom. I. p. 171. G. CXXXVIII.

*) Ipsos enim tendines non esse irritabiles, multis experimentis docet *von* HALLER in Præfatione ad Tomum VIII. *Element. Physiol.* Vaginas vero tendinum & ligamentorum nervis esse instructas, sine omni dubio est.

c) vid. CULLEN loc. cit. p. 99. G. LXII.

d) *Nosol. Method.* edit. 1763. Tom. III. P. I. p. 210.

Né quando Caussam Proximam in definitione admisit, recte non fecisse, contendere non decet. Præterea, si definitio Genetica erit, caussam omnino rei definiendæ adferre debemus. Verum quidem est, Caussas Proximas morborum ex omni parte non semper esse detectas, plurimosque Medicos propriam de Caussa Proxima morbi cujusdam habere opinionem. Sed hoc non impedit, quominus Nosologus Caussam Proximam, sua sit aut alterius, in definitione adferat. Eam semper morbo inesse, verissimum est, licet non omni tempore nobis innotescat. Nihil certi hac de re statuere possumus. Regulæ enim Nosologicæ nullæ sunt stabilitæ. Sed unusquisque Nosologus proprias regulas Nosologicas, ad quas definitiones morborum dirigit, agnoscit. Satis autem longo sermone Cel. à LINNé definitionem tetigimus. Illustris de SAUVAGES definitionem contemplemur, quæ ita se habet: *Dolor diuturnus in parte carnosa artuum* e). Dolor vero, Rheumatismum comitans, in parte carnosa artuum sola non continetur. Nam, primo, plane constat, dari casus, ubi articulis non solum adnexos musculos, sed & omnes totius corporis dolor invadit f). Species etiam sunt Rheumatismi, in quibus dolor solos musculos artubus adfixos non infestat. Talis reperitur *Pleuritis Spuria*, quæ in intercostales musculos præcipue incidit *). Deinde, pars carnosa non

 sola

e) vid. CULLEN loc. cit. p. 40. G. III.

f) vid. COWLING *Dissert. de Rheumatismo*, Edinburg. 1775. habit. pag. 7. *Nonnulli*, inquit, *sunt casus Rheumatismi, ubi omnes corporis musculi pariter laborant.*

*) Hunc autem morbum Ill. de SAUVAGES diversum a Rheumatismo fecit. Mirandum igitur non est, hunc Virum, Rheumatismum articulos solum occupare, contendere. Eum vero, Rheumatismum interdum alias partes petere, non negare; exinde

ſola Rheumatismo eſt expoſita. Teſtibus enim Ill. Viris HOFFMAN g), van SWIETEN h), COLOMBIER i), LIEUTAUD k), pluribusque, membrana communis muſculorum, & vagina, nec non tendines (Cfr ea, quæ ſupra de tendinibus monuimus), quibus oſſibus affiguntur, ſæpe hoc morbo corripiuntur. Illud quoque contra Cel, de SAUVAGES moneri poſſet, eum minus recte vocem *Diuturni* in definitione adhibere. Nam non ſemper Rheumatismum dolor diuturnus comitatur. Quandoque enim, licet rarius, 3 vel 4 dierum ſpatio ad finem peracto, morbus ceſſat. Ill. igitur de SAUVAGES defini-

concludimus, quod in *Noſ. Method.* T. III, P. II. p. 22. dicat, dolorem Rheumaticum in artubus *potiſſimum* contineri. Vocabulo autem *potiſſimum* eum indicare velle, videtur, dolorem *plerumque*, non *ſemper*, artus invadere. Nos vero Cel. COLOMBIER adſentimur, ita dicenti: *La* FAUSSE PLEURESIE *n'eſt vraiment, qu'un* RHEUMATISME AIGU, *qui attaque les muſcles de la reſpiration. Code de Medic. Milit.* Suite de 3 Part. pag. 126. §. DCI Neque cel. LIEUTAUD a nobis diſſentire videtur, dum dicit, Rheumatismum, quando cervicis muſculos occupat, *Pleuritim Spuriam* (Fauſſe Pleureſie) nominari. vid. Ejus *Synopſ. Univerſ. Prax. Med.* P. I. p. 85.

g) *Oper. Phyſ. Med* Tom. II. pag. 317. §. III, ubi hæc habet; *In* RHEUMATISMO *muſculi cum eorum membrana communi, & tendinibus, ubi oſſibus inſeruntur, gravi dolore & ſpasmo hinc inde in artubus aliisque corporis regionibus afficiuntur.*

h) *Commentar. in* HERM. BOERHAV. *Aphorism.* T. V. p. 654. *Sed non tantum articulos,* inquit, *obſidet morbus* (Rheumatismus) *verum & expanſiones tendinoſas, dictas aponeuroticas, quibus teguntur muſculi colli, dorſi, & artuum.*

i) *Code de Med. Mil.* Suite de 3 P. p 127. §. DCIII. Heic loci ſequentia adfert: *Cette maladie,* (Rheumatisme) *a ſon ſiege dans les membranes & dans les enveloppes des muſcles.*

k) *Synopſ. Univ. Prax. Med* P. I p 85. *Rheumatiſmus,* inquit, *in membranas & involucra* (Muſculorum) *incumbens, facilius evincitur.*

definitio melius Rheumatismo Chronico, quam Acuto accommodari poteſt. Ibi enim dolor ſemper diuturnus eſt. Hoc autem in defenſionem Ill. de SAUVAGES adferre poſſumus, vocabulum Diuturni eum uſurpaſſe, ut clarius diſtingueretur Rheumatismus ab Arthritide, in cujus definitione vocabulum *Periodici* adhibet 1). — Plures definitiones allegare poſſemus. Sufficiant tamen jamdudum allatæ, ad monſtrandum, nos male non feciſſe, quando definitionem Ill. CULLEN optimam judicavimus. Quæ vero de iis, quas attulimus, definitionibus, monuimus, quilibet pro ſuo judicet arbitrio.

Schol. 2. Rheumatismus in duas ſpecies dividitur, quarum alteram *Rheumatismum Acutum* ſeu *Phlogiſticum*, qui cum febre eſt conjunctus; alteram *Chronicum* ſeu *Longum* *); qui a febre eſt immunis, dicimus. Quæ dividendi ratio ab omnibus fere Medicis, ut genuina, eſt recepta **). De priori ſolum Rheumatismi Specie agere, nos conſtituimus.

§. II.

1) vid. CULLEN *Synopſ. Noſol. Method.* T. I. p. 40. G. I. Verba ejus hæc ſunt: ARTHRITIS *eſt articulorum dolor ſpontaneus periodicus.*

*) Rheumatismus Chronicus illuſtri de SAUVAGES dicitur Rheumatismus *Vulgaris*. vid. Ejus *Noſol. Method.* T. III. P. I p. 7. Cel. CULLEN hanc Rheumatismi Speciem vocat *Arthrodyniam*. vid. Ejus *Synopſ. Noſ. Method* Tom. II. p. 172. Veteribus Medicis *Rheumatismi Frigidi* nomine innotuit. Credebant enim, eum ex viſciditate & lentore humorum oriri; hyeme etiam maxime graſſatur, atque diaphoreticis præcipue curatur. Cfr. de SAUVAGES loc. & pag. cit.

**) Ill. de SAUVAGES Rheumatismi Species præter modum multiplicat. Rheumatismi diviſio in *Arthriticum*, *Scorbuticum*, *Calidum*, *Hyſtericum*, *Saltatorium*, *Febricoſum*, & *Metallicum*, omnino ſuperflua eſt. Nam omnes hæ de SAUVAGES Species vel ad Acutum, vel ad Chronicum Rheumatismum, reduci poſſunt. Hinc ipſe in *Noſol. Method.* T. III. P. I. p. 23 hæc affert: *Forte in duo genera rectius divideretur* [Rheumatismus], *unum acutum, alterum chronicum.*

§. II.

Nomen Rheumatismi.

Nomen accepit hic morbus a vocabulo Græco ῥέω *fluo*, unde ῥεῦμα, *fluentum*, apud Medicos vero *Fluxio*, *Defluxio*, præcipue ex capite m).

Schol. 1. Si hanc derivationem vocis *Rheumatismi* diligenter perpendere velimus, non difficulter inveniemus, Rheumatismum eos inter morbos esse numerandum, quibus *Fluxionum* & *Defluxionum* nomen indiderunt Græci Medici, & in his HIPPOCRATES n) atque GALENUS. Ad *Fluxiones Calidas* veterum Græcorum, *Acutum Rheumatismum* referimus; ad *Frigidas*, *Chronicum*. Putabant nempe, hasce fluxiones materiam morbidam de capite ad articulos cum dolore vehementi depellere; quamvis nihil mali in iis antea sit observatum. Sic Otalgiam & Odontalgiam exsurgere, dicit Ill. *van* SWIETEN o); licet neque in aure vel dente, neque in

m) Cfr. v. SWIETEN *Commentar.* Tom. V. p. 638.

n) *Quod si parum defluxerit, coxarium morbum, & diuturnos articulorum affectus* (κέδματα *dicuntur*) *facit, si fluere cessaverit.* HIPPOCRATES de *Locis in homine* ex Versione FOESII p. 405 & 406. Videtur hic HIPPOCRATES, primo Rheumatismum Acutum designare; & si hic non perfecte fuerit resolutus, tum quidem in Chronicum Rheumatismum degenerare. Ita certe est, si perpetuum foret, quod Ill. CULLEN urget, Rheumatismum articulos potissimum occupare. Fatetur tamen, non semper id ipsum contingere. Hæc autem monenda duxi, ut constet, HIPPOCRATEM non solum Rheumatismum ipsum, quem *Fluxionum* (ῥευμάτων) nomine significavit, sibi notum habuisse; sed & differentiam inter Rheumatismum Acutum & Chronicum observasse.

o) *Comment.* T. V. p. 638.

in partibus vicinis notabile vitium adparuerit. Hinc *aurium fluxionem* vocari *Otalgiam*, invenimus. Hinc quoque caussa explicanda venit, quod Rheumatismum cum Catarrho confuderint Medici antiqui. *Catarrhus* enim iis dicebatur *humorum ad subjectas partes defluxus* p). Hanc ob rationem a materia catarrhali ex capite ad juncturas ossium defluente, dolorem oriri Rheumaticum, articulos obsidentem, urgebant. Eos autem vel debilitate vel aliis caussis ad hanc materiam recipiendam proniores esse factos, arbitrabantur q). Hanc sententiam exinde satis roboris habere, putabant, quod Catarrhus sæpe Rheumatismum comitetur, & unus in alterum facile mutetur, nec non uterque perspiratione cohibita moveatur. Genuinam vero veterum de Fluxionibus non fuisse doctrinam, demonstratione non eget. Eos illam tam absonam tradidisse, præcipue eorum ignorantiæ circulationis sanguinis majoris tribuendum, putamus. Facile autem est intellectu, Rheumatismi vocem apud antiquos Medicos ambiguam sæpe fuisse; adeo ut quamcunque defluxionem humorum morbosam hac voce designarent.

Schol. 2. Rheumatismi veteres nullibi mentionem injecisse, qui cum Ill. TRALLES r) & HOFFMAN s) statuunt, obiter hæc dixisse, videntur. Rheumatismi enim nomen etiam ante GALENI tempora in Medicina usurpatum fuisse, e PLINIO SECUNDO, qui sub *Imperatore* VESPASIANO vixit, novimus; cum GALENUS HADRIANI demum tempore natus sit. Nam de usu *Radicis*

 Filicis

p) vid. BLANCARDI *Lexic. Med.* Tom. I. p. 251.

q) Cfr. v. SWIETEN *Comment.* Tom. V. p. 638.

r) *Usus Opii Salubr. & Nox in morb. medel.* Sect. 2. p 301.

s) *Oper. Phys. Med.* T. II. p. 317. §. 1. ubi dicit, veteres omnes dolores, externum corporis ambitum adficientes. Arthritidis nomine descripsisse, *ignorato vocabulo* RHEUMATISMI.

Filicis ita habet PLINIUS: *Radix ejus duorum obolorum pondere ex aqua, post unius diei abstinentiam bibitur, melle prægustato, contra* RHEUMATISMOS t). GALENI tempore, vel non multo post, floruisse CÆLIUM AURELIANUM *), constat. Apud eum u) vero, qui Sectæ Methodicorum erat addictus, etiam Rheumatismi nomen occurrere deprehenditur. Post GALENI tempora, seculo nimirum sexto, ALEXANDRUM TRALLIANUM floruisse, creditur v). In ejus quoque scriptis x) sæpius Rheumatismi vocem invenimus. Notari tamen diligenter debet, veteres Rheumatismi nomen, licet

t) vid. Ejus *Hist. Mundi* edit. Francofurti 1608. Lib. XXVII, Cap. IX. p. 1205 & 1206. Cfr. L. FUCHSII *Hist. Stirpium* p. 598. Plura autem sunt loca apud PLINIUM, in quibus Rheumatismi vox legitur. Scililet: Lib. XXII, Cap. 18, 23 & 25; Lib. XXIII, Cap. 1, 2, 4 & 8; Lib. XXIV, Cap. 3; Lib. XXV, Cap. 8 & 13; Lib. XXVI, Cap. 14; Lib. XXVII, Cap. 12 & 13; Lib. XXVIII, Cap. 8; Lib. XXXII, Cap. 6 & 9.

*) An hic vir ante, vel post GALENUM, vel eodem tempore cum eo, vixerit, anceps fere hæreo. Consulas JÖCHER *Gelehrten-Lexicon* edit. Lipsiæ 1750. JUNCKER *Conspect. Physiol. Med.* p. 30. MARHERR *Prælect. in Boerhav. Instit. Med.* Tom. I. p. 72 & 75, atque v. SWIETEN *Comm.* T. V. p 641. Argumenta ex his Auctoribus deducas, quæ brevtatis caussa omitto.

u) *Morb. Acut.* Lib. II. Cap. XXVII. p. 139.

v) vid. JUNCKERI *Conspect. Physiol. Med.* p. 31.

x) *Oper. Græc. & Lat.* J. GUINTERO interprete edit. Basileæ 1556. Exempli caussa verba in Lib. XI. Cap. 1. p. 599, occurrentia, adferamus: *Porro* RHEUMATISMI, *non solum ob materiæ influxum, articulis oboriri solent; sed etiam propter nudam qualitatem solam, calidam & frigidam; ad hæc siccitas & humiditas fiunt sæpe caussa* RHEUMATISMORUM.

licet paſſim in eorum ſcriptis occurrat, tamen non tam definito ſenſu, ac noſtro ævo, declaraviſſe. Nam ſæpe Catarrhum ſeu Coryzam (vid. Sch. 1. hujus § phi) ut & Podagram ſeu Arthritidem *), vel, verbo, omnes morbos, quos ad Fluxiones retulerunt Medici Græci, hoc nomine intellexerunt **). GALENUS etiam hac voce in deſignanda vitioſi cujusdam & ſuperabundantis fluidi e jecore in uterum effuſione, utitur y). Quod pravæ ejus & abſonæ de hepate hypotheſi tribuendum, remur. Teſte quoque Ill. de SAUVAGES z), CÆLIUS AURELIANUS Rheumatismi nomine *Diarrhœam* ſignificavit. Ex hiſce autem omnibus clariſſime patet, veteres Rheumatismi morbum iisdem phænomenis, quibus recentioribus Medicis ſolet innoteſcere, omni ex parte non deſcripſiſſe; ſed ei alia phænomena, quam quæ juſte ei adſcribi debuerunt, tribuiſſe. Quamquam vero Rheumatismi nomen apud veteres rarius occurrit; idque

 ii

*) TRALLIANUM hac voce in phænomenis Podagræ explicandis ſæpius uſum eſſe, teſtatur Ill. v. SWIETEN *Comment.* T. V. p. 640. Cel. de SAUVAGES in *Noſ. Method.* T. III. P. I. p. 23 dicit, RIVERIUM hoc nomine *Arthritidem vagam* intellexiſſe.

**) Veteres Medicos Rheumatismi voce omnis generis fluxiones deſignaſſe, ex ſcriptis PLINII SECUNDI erui poteſt. Nam de Fluxionibus loquens, ſæpe hæc adjicit: *quas Græci* RHEUMATISMOS *vocant.* Conſulas Ejus *Hiſt. Mund.* v. gr. Lib. XXII, Cap. XVIII. p. 1033. Solus fere HIPOCRATES ex veteribus Medicis, Rheumatismi morbum ſenſu aliquo modo diſtincto & definito explicavit atque deſcripſit. Fluxionum nempe nomine eum comprehendebat; eas autem ita explicavit, ut Rheumatiſmo accommodari explicata potuerint.

y) vid. COWLING *Diſſert. de Rheumatismo* p. 2.

z) *Noſol. Method.* T. III. P. I. p. 23.

ii sæpissime in cognatis morbis designandis adhibuerunt; verosimile tamen, immo certum, videtur, eos hunc morbum, ex parte saltem, cognovisse, atque observasse, sed plerumque Arthritidis nomine comprehendisse a). Quoscunque enim musculorum dolores, præsertim autem eorum, qui ossium juncturis sunt insiti, uno nomine Arthritidis significabant b). Hoc facile perspici potest ex sequentibus ARETÆI, *Cappadocis*, verbis: *Communis omnium articulorum dolor est Arthritis; sed pedum dolorem Podagram vocamus, coxendicum Ischiada, manuum vero Chiragram* c). Et alio loco d) hæc habet: *Nempe aut ex tempore dolor est, si ex aliqua parum durante caussa consurgat; aut latenter meditationibus longo tempore contractus est morbus, quum ab exigua occasione dolor & morbus accenduntur.* Ex hisce allatis luculenter patet, ARETÆUM Rheumatismum observasse; sed tantummodo eum differentiam aut varietatem Arthritidis fecisse. Putat nimirum, aliam esse varietatem Arthritidis, a caussis externis, recentibus & evidentibus proficiscentem; aliam vero, quæ a caussis internis & occultis excitatur, atque progressu temporis invadit. Hoc modo PETITUS e), Commentator ARETÆI, mentem ejus explicat. Facile eutem est visu, illam, quam ARE-

b 3 TÆUS

a) Audiamus ea, quæ v. SWIETEN hac de re in *Comment.* Tom. V p 638. profert: *Rheumatismi*, inquit, *nomen rarius occurrit apud veteres Medicos; videntur tamen illum satis cognovisse, & sub Arthritidis nomine descripsisse.* Ast non semper sub Arthritide comprehendisse veteres Rheumatismum, ex supra [Schol. 1 hujus §:phi lit. n.] citatis HIPPOCRATIS verbis, patet.

b) vid. HOFFMANNI *Oper. Phys. Med.* T. II. p. 317, §. 1.

c) De *Caus. & Sign. Morb. Diuturn.* Lib. II. Cap. XII. p. 66.

d) Apud v. SWIETEN *Comment.* T. V. p. 638.

e) In *Commentar. & Animadvers.* suis ad ARETÆUM loc. cit. p. 212.

TÆUS habuit, Arthritidis differentiam, nihil aliud esse, quam morbum a Medicis hodiernis dictum Rheumatismum; hanc vero eum esse morbum, cui nos proprie Podagræ seu Arthritidis nomen ponimus. Cetera vero, quæ dicenda forent hac de re, fusius & ornatius apud *van* SWIETEN f), exponuntur. Ex iis autem, quæ jam diximus, sequentia deducimus. Negari non potest, Medicos antiquioris ævi observasse eum morbum, quem Medici recentiores Rheumatismum vulgo nominant. Eos vero ad hunc morbum designandum, Rheumatismi voce speciatim non usos esse; sed hanc sæpe ad cognatos morbos significandos adhibuisse; sine omni dubio est. Veritati igitur consentaneum videtur, veteres, omnis generis doloribus, artus, partesque musculosas totum ambitum corporis externe circumvestientes, adficientibus, nomen Arthritidis dixisse; nec Rheumatismum diversum genus, uti ipsius ejus naturæ erat convenienter, constituisse. *Cum autem*, inquit Ill. v. SWIETEN g), *secundum quatuor humores, bilem, sanguinem, pituitam, atram bilem, dividerent* (veteres) *morbos articularios, & diversam curandi methodum adhiberent, invenimus plurima Rheumatismi signa in descriptionibus podagræ & arthritidis biliosæ ac sanguineæ, dum nimirum illi duo ex quatuor humoribus, nimia copia, vel acriori indole, peccare credebantur, vel copia & acrimonia simul junctis, a quibus nascebatur pejor morbus.* Et paullo supra idem Ill. Auctor hæc adfert: TRALLIANUS — *diversam Podagram statuit, pro varietate materiæ in articulos defluentis, sanguineæ nempe, biliosæ, pituitosæ, atrabilariæ.* Qui autem, ideo Rheumatismum iisdem phænomenis circumscriptum, quibus nunc temporis explicatur, veteribus Medicis prorsus fuisse

f) *Commentar.* Tom. V. p. 638 — 640.
g) loc. cit. p. 640.

iſſe ignotum, contendunt, ſe maxime fruſtrantur. Nam licet obſcure admodum de hoc morbo locuti ſint, eumque diverſum ab Arthritide Genus non fecerint; tamen eos hunc morbum obſervaſſe, veriſſimum eſt. Obſervandum ſolum eſt, alios eſſe morbos, quibus Rheumatismi nomen indiderunt veteres; alium, quem nos Rheumatismum vocamus. Ad illos referendæ ſunt omnis generis fluxiones, defluxiones, & profluvia [vid. ſupra]. Hic autem morbus eſt, quem varietatem Arthritidis vulgo fecerunt; quod ex ARETÆI ſupra citatis verbis erui poteſt. Qui autem ſecus ſentiunt, etiam ſuam ſententiam ſtabilire volunt, contendendo, Rheumatismum in regionibus ſub zona torrida jacentibus inſolentius graſſatum fuiſſe; ubi tamen notum eſt, plerosque veterum Medicorum artem ſuam exercuiſſe. Homines quoque, antiquioribus temporibus minus cauſſis Rheumatismi excitantibus, quarum magnam partem ſibi ne notam quidem habebant, ſeſe expoſuerunt. Ex hiſce vero omnibus nihil ſequitur, quod noſtram opinionem evellere poteſt. Sine dubio eſt, Rheumatismum apud eos, qui in locis ad zonam calidam vergentibus vixerunt, rarius vagatum eſſe. Concedimus etiam, ex iis rationibus, quas ſupra adduxerunt noſtri adverſarii, ut inde ſententiæ ſuæ plus roboris accedat, explicari & quæri debere cauſſam, quod veteres minus accurate & definite Rheumatismum deſcripſerint. Inde tamen non ſequitur, ut hic ipſe morbus illis fuerit ignotus. Poſſum enim cognitionem rei habere, cujus nonniſi notionem confuſam formare queo.

Schol. 3. De obſcura Rheumatismi periodo hucusque locuti ſumus. Quædam autem de eo tempore, quo hic morbus e tenebris, quibus per plura ſæcula offuſus fuerat, in lucem vocatus eſt, in medium proferamus. Rheumatismus ad

ad tempora usque BALLONII, Auctoris Lutetiani, sub Arthritidis nomine descriptus est. Ille vero, alias dictus de BAILLOU, qui sub finem seculi decimi sexti, & initium decimi septimi floruit h), omnium fere Medicorum consensu, primus salutatur, qui Rheumatismi vocem sensu definito & distincto in Medicina Practica adhibuit i). Rheumatismum nempe, Podagram, Catarrhum, aliasque affectiones, inter se comparatas, in verum discrimen adduxit *]. BOTALLUS k), autem, etiam gentis Gallicæ, primus Rheumatismi in Acutum & Chronicum distinctionem claram fecit; illum *Calidum*, hunc *Frigidum* nominans l). Vestigiis BALLONII nec non BOTAL-

h) JÖCHER *Gelehrten Lexicon* Part. I. p. 717 & 718.

i) vid. Ejus *Ephemerid.* edit. Venet. 1734. Lib I. T. I. p. 30.

*] BALLONIUS non quidem solus ex Medicis Gallis in *Rheumatismi* Diagnosi constituenda, elaboravit. Ex iis enim, præter eum, in hanc rem multum contulerunt operam CAROLUS PISO, RIVERIUS, & CHESNEAU, ex testimonio HOFFMANNI in *Oper. Med.* Tom. II. p. 377. §. 1. Non autem tam explicite rem peregerunt, ac BALLONIUS. Nobis igitur vitio non est vertendum, quod eum speciatim memoraverimus.

k) JÖCHER loc. cit. p. 1277. Quo tempore natus vel mortuus sit Botallus, non memorat. Eum autem eodem tempore, ac Ballonius, vixisse, probabile videtur.

l) vid. KISSAM *Dissert. de Rheumatismo Acuto* edit. Edinburgi 1787, p. 2, ubi hæc adfert: BOTALLUS, *scriptor Gallicus, duas hujus morbi* [*R*heumatismi] *species primus discrevit, atque alterum frigidam, calidam alteram, adpellavit.* Veteres autem hanc distinctionem, ex parte saltem observasse, ex supra memoratis *HIPPOCRATIS* verbis patet. Non vero eam tam perspicuam tradiderunt, ac BOTALLUS. Nam ex *HIPPOCRATIS* verbis nuper dictis hæc divisio, difficulter eruitur. Historiam quoque *R*heumatismi Calidi & Frigidi adeo presse & obscure tradiderunt, ut neminem fugere possit, eos naturam harum specierum magna ex parte ignorasse. BOTALLUS vero hanc distinctionem perspicuam & apertam, primus omnino, fecit.

BOTALLI institit Cel. SYDENHAM. Quæ adhuc obscura esse potuerunt, iis hic Ill. Vir clariorem lucem attulit. Rheumatismi naturam, Diagnosin claram eundem inter, & alios morbos, etiamque inter Speciem ejus Acutam & Chronicam, stabiliendo, morbique plenam & distinctam historiam tradendo, optime descripsit; atque ejus medelam insigniter elaboravit. Tantos vero in hisce studiis fecit progressus, ut illis clarius addere lumen, perquam difficile sit. Hoc ex eo patebit, quod magnus BOERHAAVE, teste Ill. *van* SWIETEN m), rotundis verbis asserat, SYDENHAMO excepto, reliquos Auctores vix aliquid bonæ frugis de hoc morbo dixisse. Audiamus quoque ea, quæ Ill. *de* SAUVAGES n) in laudem SYDENHAMI profert. *Ante* SYDENHAMUM, inquit, *hujus Speciei* (Rheumatismi Acuti) *historia distincta nulla erat.* SYDENHAMUS igitur, ex tantorum virorum testimoniis, principem locum omnium Auctorum, qui Rheumatismo describendo & curando operam navarunt, jure obtinet. Post eum vero laudibus ornari meretur Ill. CULLEN. Quæ enim, in Systemate SYDENHAMI de hoc morbo melius vel perfectius reddi potuerunt, ea hic clarissimus Vir ita perfecit, ut ne putem, temere dici, doctrinam ejus de Rheumatismo vix umquam subtiliorem tradi posse.

§. III.

Historia Rheumatismi Acuti.

Rheumatismum Acutum comitantur communia Pyrexiæ signa. Ea interdum dolores præcedunt, interdum consequuntur. Aliquando etiam observantur

m) *Comment.* Tom. V. p. 639.
n) *Nosol. Method.* Tom. *III*. P. *I*, p. 24.

tur eodem tempore, ac dolores, ægrum invadere. Dolores plerumque vagi ſunt, nunc hanc, nunc illam partem corporis occupantes. Rarius uno loco circumſcribuntur. Temporibus veſpertinis febris & dolor increſcunt, matutinis remittunt. Majores potiſſimum articulos dolor infeſtat; & ſub motu augetur. Interdum nulla pars totius corporis ſupereſt a dolore libera. Tumor & rubedo in affecta parte plerumque conſpiciuntur. Pyrexiæ ſymptomata pedetentim minuuntur. Raro accidit, ut duæ vel tres hebdomadæ præterierint, antequam ſolveretur febris. Dolores febri ſuperſtites eſſe ſolent; & ſi diu durant, deſita febre, morbus ex Acuto Rheumatismo in Chronicum commutatur. Si hic per longum tempus in articulo quodam remanet, *Ancyloſin*, *Rigiditatem*, & nonnunquam *Paralyſin* alit. Quando autem Chronicus non fit morbus, dolores Rheumatici gradatim decreſcunt.

Schol. 1. Febris, quæ dolorem Rheumaticum conſequitur, non ſemper eſt ejusdem indolis. Saepiſſime eſt manifeſte *Inflammatoria*, *Synochæ* naturam perſequens; aliquando forte *Putrida*, *Typhi* periodum tenens; interdum quoque *Intermittens* vel *Remittens*. Longa autem Medicorum experientia compertum eſt, Rheumatismum Acutum cum Synochæ ſignis ſemper incipere, ſolere. Hæc autem febris, morbo progrediente, vultum ſuæ naturæ mutare, & alius febris curſum tenere, facile poteſt. Si quis ergo Synocham Febrem per totum morbi decurſum ſemper durare contenderit, a vero aberrare videtur. Huc

referrem Cl. RICARDUM COWLING; nisi in fine periodi, cum limitatione quadam locutus fuisset. Ita autem ille: *Rheumatismum Acutum, comitantur communia Synochæ symptomata, aliquantulum variata* o). Febris igitur, initio solita Synochæ signa ostendit. Ante accessum autem ejus, languoris & lassitudinis sensus totum corpus invadit. Ipsa vero febris incipit cum horripilatione & frigore, omnes corporis partes, inprimis tamen membra extrema, occupantibus. Frigus nonnumquam usque ad tremorem accedit. Primo spinam dorsi adoritur. Deinde per totum corpus cum rigore dispergitur. Pulsus, frigoris tempore, semper debilis est, & celer. Stadium vero frigoris, cujus signa nunc exposuimus, excipit stadium caloris, quod indicat calor magnopere auctus, cum ictibus ateriarum crebris, validis & duris. Urina, rubro colore tincta, initio morbi nullum sedimentum deponit. Progressu vero, & versus finem febris, aliquid, laterum sabulo simile, vel furfuraceum, in fundo residet. Ejusmodi autem urinæ constitutione raro levatur febris; sed æque concitata continuat. Sensorii functiones non multum perturbatæ sunt. Calor, cum quo febris est conjuncta, initio præsertim, præcordia anxietate cruciat. Non vero multo post, illinc demigrans, partes externas corporis petit. Ei etiam aliquando adjuncta est in spiritu ducendo difficultas, quæ Medicis *Dyspnœa* dicitur. Sub his symptomatibus, pyrexiæ signa ostendentibus, ægrum quoque adficere solent: Sitis, præcipue sudoris tempore urens; defectus adpetitus, sæpius cum nausea, raro cum pleno vomitu. Lingua fit arida, & initio morbi quasi albescit; postea autem, febre crescente, subnigro colore imbuitur. Simulque dolor capitis seu Cephalalgia, nec non Vertigo, per totum caloris tempus ægrum vexant. Hasce affectiones subsequuntur: Inquietudo, anxietas, & insomnia

o) *Dissert. de Rheumatismo* p. 11.

insomnia, cum irrequieta jactatione. Oculi solis lucem interdum tolerare nequeunt. Facies, colore rubro suffusa, ardet. Solitæ evacuationes, ut hæmorrhoides virorum, & menstrua feminarum, plerumque retardatæ sunt & suppressæ. Alvus plerumque adstricta sub toto morbi decursu reperitur. Sudor, accessu morbi raro ullus; si vero fuerit, glutinosus, & frigidus, simulque partialis est. Aliquando sponte elicitur, sed quam maxime raro. Is vero, talem constitutionem habens, qualem nuper descripsimus, rarissime symptomata mitigat; insolentiusque morbum depellit. Si autem copiosus, calidus, & largus, totum corpus sponte perfluit; dolorem levat, & interdum crisin efficere potest. Quando universalis & largus non est, neque symptomata lenit; pars affecta plerumque arida est. Sanguis, e vena missus, jamque in patellam receptus, crusta coriacea alba, seu inflammatoria, ut in aliis morbis, inflammationem comitem habentibus, obducitur. Pyrexia, quam comitem sibi adjungit Rheumatismus, temporibus vespertinis exacerbatur, dum dolores ad locum mutandum valde sunt proclives. Proximo autem die mane febris lenitur, & dolores mitiores aliquantulum deprehenduntur. Quæritur vero, an febris accedat, antequam dolorem æger passus fuerit Rheumaticum? vel an corpus teneat dolor, priusquam signa febrilia sese ostenderint? vel an eodem tempore ægro incidant? De hisce omnibus, nihil certi statuere audeo, quum interdum unum, interdum alterum observatum fuerit. Dolor vero, nunc acutus est & acer, nunc gravis magis & obtusus. Ill. CULLEN in definitione Rheumatismi Acuti dicit, dolorem tractum musculorum sequi; hoc tamen ita intelligendum putamus, ut potius involucra musculorum, quam ipsos musculos afficiat. Sæpe etiam Aponeuroses tendinum, eorumque vaginas, ipsa parte tendinosa manente integra

atque intacta, cruciat. (Cfr. ea, quæ hac de re in §:pho 1. Schol. 1. attulimus). Artus majores potissimum, ut genua, coxendix, lumbi, humeri, cubiti; atque aliquando tarsi & carpi; rarissime vero juncturæ digitorum; dolore Rheumatico urgentur. Si autem *Odontalgia*, & *Pleuritis Spuria*, (vid. §. 1. Sch. 1.) ab Ill. *de* SAUVAGES *Pleurodyne* dicta, ad Rheumatismum referendæ sunt; etiam dentes, gingivas, & maxillas, nec non pectus, adgredi dolores Rheumatici possunt. Initio solum unum articulum dolor adficere solet. Interdum autem hoc, morbo crescente, & multum provecto, contingit. Quo in casu, vel febris nulla est, vel saltem lenior, ut difficile observari possit p). Quo vero vehementior febris sit, eo graviores evadunt dolores; eo citius quoque plures articulos adgrediuntur; &, verbo, eo molestior fit totus morbi decursus q). Hinc etiam Rheumatismus in *Vagum & Fixum* jure dividitur. Quando vagus est dolor, ex uno loco in alium demigrat, plerumque, donec omnes artus majores, alium post alium, alternis & sæpe repetitis vicibus cruciaverit r). Raro tempus, quo in eodem loco fixus manet unum aut alterum diem excedit. Minimo motu musculorum, partem adfectam tegentium, cruciatus cietur. Calor lecti, & mollities strati ægroto molestiam adfert. Longiori progressu, dum malum altius radices egit, plures artus simul dolore premuntur. Aliquando totum corporis ambitum dolor adgredi-

p) *van* SWIETEN *Comment.* T. V. p. 653.

q) *van* SWIETEN loc. & pag. cit.

r) Ejusmodi dolorum alternationis, ut hoc vocabulo utar, exemplum suppeditat Cl. RICARD. KISSAM, *Dissert. de Rheumatismo Acuto* p. 5 & 6. Tale quid etiam apud *van* SWIETEN, *Comment.* Tom. V. p. 653 & 654. occurrit.

greditur. De qua re Ill. Viri STÖRCK s), JUNCKER t), & TISSOT u), testimonia perhibent. Vidimus quoque nos ejusmodi exemplum in puero vix duodecim annos nato. Tum vero status ægroti miserabilis est, & dolendus. Nulla membra corporis movere aut flectere potest. Pondus tegumenti ferre nequit, sed columellis id suffulcire, est necessum. Quassatio lecti, etiam minima, ei molestiam adfert. In cubiculo, si quis ambulet, vel alio modo se moveat, dolor augetur. Omnia autem ejusmodi horrenda doloris signa adferre, supervacaneum ducimus. Pars, per aliquantulum temporis adfecta, plerumque tumore, conjuncto cum rubedine, elevatur. Hoc vero non semper contingere, testantur Ill. *van* SWIETEN v) & ANTON. STÖRCK x). Hi etiam Cel. Viri observarunt, multos ægros tumore Rheumatico albo per totum corpus adfici y). Ipse autem tumor minimo motu vel adtactu, & frigoris accessu, etiam levissimi, augetur & crescit. Raro quoque evenit, ut tumor & rubor dolorem partis affectæ funditus tollant; licet sæpe eum lenire queant. Aliquantulum doloris & tumoris in parte antea affecta plerumque remanet. Neque ea a reditu doloris prorsus est libera. — Febris sensim decedit. Raro ultra septimanam secundam vel tertiam continuat. Ejus tamen solvendæ tempus

 præ-

s) *Ann. Medic. Secund.* p. 126 & 127. Totius casus descriptio apud *van* SWIETEN loc. cit. p. 654. legi potest.

t) *Conspect. Medicinæ Theoret. & Pract.* Tab. XIX. p. 150.

u) *Avis au peuple sur sa Santé*, edit. 1766. Tom. I. §. 163. p. 191.

v) loc. cit. p. 656.

x) *Ann. Med. Secund.* p. 113 & 122.

y) vid. *van* SWIETEN *Comment.* Tom. V. p. 656 & STÖRCK *Ann. Med. Secund.* p. 116.

præcife definire non poffumus. Sæpe contingit, febrem difcedere, dum dolor parti cuidam fe adfixit. Interdum autem fymptomata febrilia haudquaquam mitigantur, fed augentur, quamquam dolor jam ad artus advenit. Quando vero febris remittit & definit, dolores plerumque remanent z). Sæpe quoque ingravefcunt; quod SYDENHAM a) ex materia febrili in artus translata oriri, putat. Si, febre ceffante, dolor longe progreditur, aut augetur, & repetitis vicibus retrogreditur; morbus Rheumatismi aliam induit Speciem, quæ Chronica dicitur. Clare igitur adparet, quam neceffarium fit, fubito & efficaciter Rheumatismo Acuto occurrere. Alias enim facile diuturnus feu Chronicus fieri poteft. Hic enim, quantum illum gravitate exfuperet, exinde perfpici poteft, quod hic rigiditatem, ancylofin, interdum quoque paralyfin, quibus nullum fere eft remedium, fibi adjunctas plerumque habeat; præfertim fi longo tempore in parte quadam duret b). Ejus plura dolenda exempla apud *van* SWIETEN c) & TISSOT d) legi posfunt. — Multi contendunt cum Cel BOERHAAVE e), & SYDENHAM f) Rheumatismum habere periodicum illum itum & reditum, qui in Podagra feu Arthritide obfervantur. *van* SWIETEN g) autem probe notavit, Rheuma-

z) vid. HOFFMAN. *Oper. Phyf. Med.* T. II. p. 315. §. XI.

a) *Prax. Medic. Experiment.* Sect. VI. Cap. V. p. 344.

b) *Si durat* [dolor Rheumaticus] inquit Cel BOERHAAVE, *fæpe poft atrociffima tormenta articulum motu privat, anchylofin creat, vix ulli cedentem remedio. Aphorism.* §. 1492.

c) *Comment.* Tom. V. p. 658 & 659.

d) *Avis au peuple* §. 166. p. 193.

e) *Aphorism.* §. 1491.

f) *Prax. Med. Exper.* Sect. VI. Cap. V. p. 345.

g) *Comment.* Tom. V. p. 657.

Rheumatismum in se & sua natura cum iis non esse conjunctum. Multos enim se novisse, refert, qui semel tantum per totam ætatem hoc morbo laborarunt. De cetero, si Rheumatismus pluries redit, Acutus esse desinit; sed in Chronicum Rheumatismum degenerat. Dolores vero, qui Rheumatismum Acutum comitantur, [quando nimirum in Chronicum non vertitur] plerumque sensim decrescunt & evanescunt. Quamobrem plerumque sine crisi quadam notabili ab ægro discedere solent. Hoc vero nonnunquam evenire, §:phus VII:ma monstrabit, ad quam igitur Lectorem ablegamus.

Schol. 2. Rheumatismus Acutus potissimum grassatur in illis regionibus, ubi neque intensum frigus, neque immoderatus calor urget; inprimis si vicissitudinibus aëris subitis & insignibus frequenter sint expositæ. In plagis vero cœli frigidissimis & calidissimis rarius occurrere Rheumatismum, probabile videtur *). Nam, quo magis ad meridiem vergit regio, eo constantior calor; &, quo Septentrionibus vicinior, eo constantius frigus. Hinc quoque noster morbus vere & autumno, utpote, qui calore & frigore maxime variant, plurimum urget. Hanc autem varietatem cœli, inprimis si humiditate stipetur, facile transpirationem cohibere, & inde Rheumatismum excitare posse, infra ostendemus.

Schol. 3. Nullam ætatem, sexum, temperamentum vel constitutionem corporis, speciatim adgreditur hic morbus. Sæpius tamen vexare deprehenditur homines, qui vitam

agunt

*) An & quomodo grassetur hic morbus in plagis propius Boream jacentibus ut Lapplandia, Islandia &c. nondum quartum ego scio, certe evictum est. Rheumatismum vero in regionibus versus meridiem jacentibus rarissime grassari, testimonium HILLARII, de morbis insulæ Barbadoensis Scribentis, confirmat. CLEGHORN quoque, morbos insularum Balearium tradens, Rheumatismum ibi rarissime occurrere, testatur. Cfr. COWLING *Dissert. de Rheumatismo* p. 13.

agunt mediam, inter annum scilicet decimum quintum & trigesimum quintum. Hinc etiam potissimum Plethoricos, quibus temperamentum est sanguineum, & habitus plenus, invadit. Quamobrem HIPPOCRATES h) notat, eos inprimis Rheumatismo esse expositos, qui ætate juniori hæmorrhagias narium sæpe passi sunt, quæ postea cessarunt. Frequentia enim sanguinis profluvia complexionem plethoricam indicant. Quod vero HIPPOCRATES de Hæmorrhagia narium dixit, id etiam de aliis evacuationibus solitis valet i). Quisnam autem sexus plurimum huic morbo sit obnoxius, difficile determinari potest. Probabile tamen est, eum speciatim hunc vel illum sexum non adgredi.

§. IV.

Diagnosis Rheumatismi Acuti.

Morbi, qui cum Rheumatismo Acuto confundi ullo modo possunt, præcipue sunt: Syphilis, Scorbutus, Arthritis seu Podagra, & Rheumatismus Chronicus. Siphylitidis & Scorbuti ab hoc morbo discrepantiam, caussæ & symptomata, singulis propria, satis ostendunt. Podagra vero ab hoc morbo differt: 1:mo Ratione Caussarum Remotarum. 2:do Respectu Caussæ Proximæ. 3:tio Respectu Ætatis, Sexus & Temperamenti; & denique 4:to Ratione Sedis & Symptomatum. Inter Chronicum autem Rheumatismum & Acutum, limites justos figere, haud difficile is potest, qui Symptomata horum morborum diversa probe pensitat.

Schol.

h) vid. HOFFMANNI *Oper. Phys. Med.* T. II. p. 319. §. XIII.
i) Cfr. HOFFMAN loc. cit.

Schol. 1. In Diagnosi constituenda inter Syphilitidem, ut & Scorbutum, atque Rheumatismum Acutum, multum esse, vetat temporis ratio habenda. Dolores quidem Syphilitici & Scorbutici sæpe Rheumaticis valde similes sunt; adeo ut eos distinguere interdum quam maxime arduum sit. Nulla autem difficultas ab hac re Medico erit, si tantum caussas morbi exacte quærat, & signa juste contempletur. Difficilius aliquantum est, justos limites Rheumatismi Acuti & Podagræ statuere. Ille vero ab hac eo accuratius est distinguendus, quo verius est, horum morborum multa signa dari communia. Eos autem diversos morbos esse, ostendunt: 1) Caussæ eorum Remotæ. Acutus nempe Rheumatismus caussis externis & plerumque evidentibus, frigoribus scilicet corpori exæstuanti admotis (vid. §. V.) originem debet; dum alter caussis occultis internis, quæ nimirum debilitatem & statum plethoricum inducunt, conflatur. Arthritis porro seu Podagra plerumque morbus est hæreditarius; ad quem igitur producendum opus est dispositio hæreditaria. Nostrum e contrario morbum hæreditate propagatum numquam vidimus. Horum vero morborum diversitatem suadet; 2) Caussa eorum Proxima. Podagra scilicet est affectio quædam nervosa, quæ a debilitate Systematis nervosi, & speciatim a mutatione æquilibrii diversarum ejus partium, proximum ortum ducit. Rheumatismus vero Acutus morbus est inflammatorius, qui inflammationi originem debet. (vid. §. VI.). Hi morbi distinguuntur; 3) Ratione Ætatis, Sexus & Temperamenti. Rheumatismus Acutus juvenes potius, & eos qui temperamentum pure sanguineum habent, invadit. Podagra vero raro aliquem antea, quam plenam maturitatem ætatis est assecutus, adgreditur, atque in finem vitæ ingravescit; & temperamentum potius Cholerico-sangui-

neum adoritur. Rheumatifmus porro nullum fexum fpeciatim adgreditur. In Podagram vero perraro feminæ incidunt, nifi viragines fint, quarum corpora ad virorum ftructuram quodammodo accedunt. Rheumatifmus Acutus differt a Podagra: 4) Refpectu Situs & Symptomatum. Ille nempe involucra mufculorum atque tendinum infeftat, & artus majores potiffimum obfedit. In hac vero ipfa ligamenta, quæ offa inter fe jungunt, dolore premuntur; & minores potiffimum atque extremas offium juncturas, præfertim pollicem pedis, afficit. Ille etiam latius plerumque, quam hæc, fe diffundit. Hæc quoque, dum locum mutat, quod rarius contingit, de illo in alium articulum, ei ex adverfo latere refpondentem fe conjicit; v. gr. de finiftro pedis pollice in dextrum, & vice verfa. Ille vero, quando fedem variat, de ea plerumque ad alterum extremum ejusdem lateris tranfit; v. gr. de genu finiftro in humerum finiftrum, & verfa vice. Hæc fæpenumero cum ventriculi vel aliarum internarum partium adfectionibus alternat, præcipue fi æger debilioris fit complexionis. Ille autem, etiamfi ægrotus fimili præditus fit conftitutione, plerumque externas folum partes adficit. Sed fatis de fitus diverfitate. Symptomata confiderare oportet. Dolores in Podagra femper fere febrem antecedunt. Ea autem fæpiffime dolores Rheumaticos præcedit. Concretiones Tophaceæ feu calcareæ in Podagra fæpiffime circa articulorum ligamenta generantur, quod numquam fieri in noftro morbo, conftat. Podagræ quoque adgreffum plura prægredi folent fymptomata, ut ceffatio fudoris pedum foliti, torpor & languor in univerfum, &c. k). Sentiuntur pariter varia Indigeftionis indicia, quæ tamen ante

k) vid. Cl. PRÆSIDIS *Differt. Inaugural. de Podagra*, 1780 habit. p. 5. Huic Operi, doctrinam Ill. CULLENI lucide exponenti, plurima, quæ de Podagra adtuli, debeo.

ante diem paroxysmi evanefcunt. Rheumatismi autem acceffui ejusmodi figna præludere non folent; fed fubito adgreditur hic morbus. Neque certis & fixis ftadiis atque paroxysmis revertere folet Rheumatismus Acutus, ut in Podagra plerumque accidit. Si igitur, Rheumatismum Acutum recurrere, contingeret, cauffa recenti admota cietur. Quando vero Podagra redit, raro a nova cauffa excitatur. Ille denique breviori tempore durat, quam hæc quæ diutius ideo inhærefcit. Num vero in urina arthriticorum filamenta quædam natent, quæ Arthritidem feu Podagram a Rheumatismo diftinguant, ut Cel. CLERK 1) narrat, nondum fatis certe ftabilitum eft.

Schol. 2. Rheumatismi Acuti & Chronici limites paucis ftatuamus. Hoc eo difficilius eft, quo certius conftat, hunc illius plerumque fequelam effe, & utriusque fines a Medicis nondum fatis effe determinatos. Diagnofin autem horum morborum in fequentibus ponere, in ipfam eorum indolem optime quadrare, putamus. Si nempe dolores adhuc vagi fint, noctuque increfcant, atque febrem, tumorem, ante omnia vero rubedinem, comites habeant, morbus adhuc Rheumatismi Acuti curfum tenet. Sin vero nulla pyrexia reftat; vel pars affecta, tumore, præfertim vero rubore deftituta, fponte frigefcit atque rigefcit; & raro fudorem, nifi frigidum, tenacem atque haud fpontaneum, emittit; inprimis autem, fi dolorem calor externus levat, frigus vero auget; Rheumatismus habendus eft pure Chronicus. Accedit, quod Acutus Rheumatismus præcipue fedem in membranis mufculorum & tendinum habeat. Morbo autem inveterato, dolor altioribus radicibus defigi incipit; & ipfos mufculos articulorum ac ligamenta adficit. Hinc Ancylofin,

d 2 ortam

1) Apud PRINGLE *Beobachtungen über die Krankheiten einer Armee* p. 176.

ortam ex ligamentis rigeſcentibus, ſibi ſæpe adjunctam habet Chronicus Rheumatismus. Hæc vero in Acuto numquam adeſt, cum ligamenta non obſideat, neque in articulis tam diu duret, ut naturalem ſecretionem muci articularis turbare poſſit m). Rheumatismum porro Chronicum, quando Acuti ſequela non eſt, excitant luxationes leves, nimius motus vel contentio membrorum, & ſimilia *). Rheumatismum, contra Acutum frigus plerumque producit. Ille quoque partes, muſculis plurimis obductas, quæque motu ſæpiſſime cientur, potiſſimum infeſtat; quod de hoc dici nequit. Plura vero ſigna Diagnoſtica adferre, ſupervacaneum omnino eſt.

§. V.

Cauſſæ Remotæ hujus morbi.

Hæ in *Prædisponentes* & *Occaſionales* optime dividuntur. *Prædisponentes* eas dicimus, quæ corpus ita disponunt, ut, ſi adveniant cauſſæ occaſionales, morbo obnoxium fiat. *Occaſionales* vero ſeu *Excitantes* eæ ſunt, quæ in corpore antea prædispoſito morbum producunt. Ad cauſſas prædisponentes referimus: 1:mo Omnia ea, quæ plethoram faciunt, & ſic corpus ad diatheſin phlogiſticam proclive reddunt. 2:do Quæ mobilitatem ſyſtematis nervoſi

m) Cfr. *van* SWIETEN *Comment.* T. V. p. 658.

*) Quando vero hæ cauſſæ Rheumatismum Chronicum excitant, dolores initio *R*heumatismi Acuti æmuli obſervantur; ſtatim autem inde Chronici indolem induunt. vid. CULLEN *Firſt Lines of the Practiſe of Phyſic*, edit. Edinburg. 1787. Vol. II. p. 21. Totam fere Diagnoſin *R*heumatismi Acuti & Chronici ab hoc opere ſumſi.

nervosi augent: Et 3:tio Ea, quæ corporis in genere tonum & vim intendunt. Caussa autem Occasionalis hujus morbi frequentissima est frigus, quocunque modo corpori admotum.

Schol. 1. In eorum numerum, quæ plethoram inducunt, præcipue admittenda sunt: α) Temperamentum Sanguineum. (vid. §. III. Schol. 3). Constitutionem enim corporis sanguineo-plethoricam, & humores ad diathesin phlogisticam aptiores, sibi plerumque adjunctos habet. Non igitur mirum, quod huc etiam referatur: β) Ætas media. Ii enim, qui hujus sunt ætatis, temperamentum sæpius habent sanguineum, & hinc complexionem plethoricam. Quamobrem morbus noster eos potius, qui ætatem agunt mediam, seu juvenilem, quam ætate provectos, adoritur. γ) Vita otiosa seu sedentaria. Nihil enim magis ad plethoram & diathesin phlogisticam conducere potest, quam sanguinis retardatus nimium motus n). Hoc autem fit, cessante motione corporis necessaria. δ) Cibi, præsertim animalis, copia justo major. Hanc majorem quantitatem nutrimenti, & hinc plethoram, producere, facillime est visu o). Præcipue autem luxuria plethoricum inducere statum potest, si motus corporis debitus & sufficiens ei non adjungitur. ε) Solitarum evacuationum subita suppressio. Huc pertinent: Transpiratio imminuta, vel a frigore, frequenti Rheumatismorum caussa, impedita; menses feminarum; aliæque evacuationes spontaneæ suppressæ.

 Schol.

n) Cfr. Nobil. Prof. E. ROSENBLAD *Dissert. de Inflammatione, potissime autem venosa* Resp. ÖSTMAN, 1780. habit. p. 10 & 11.

o) Cfr. Cl. SEGERSTEDT *Dissert. Doct. de Nutrimento Corporis superfluo ut vera Arthritidis caussa*; Præs. cel. J. G. ACREL, 1787. Upsal. habit. p. 12.

Schol. 2. Ad ea, quæ mobilitatem ſyſtematis nervoſi accelerant, inter multa alia, referenda ſunt: α) Status convaleſcens β) Morbi præcedentes, diuque hærentes, ſed male curati. γ) Calidum cubiculum. δ) Uſus ſudatoriorum vel Thermarum immodicus. ε) Uſus Opii nimius, aliorumque medicamentorum, ſyſtema nervoſum mobilius facientium; quæ igitur caute ſunt adhibenda.

Schol. 3. Proximum nunc eſt, ea, quæ corporis in genere tonum & vigorem augent, adferre. Huc ſpectant: α] Regiones, verſus zonam frigidam ſitæ. (vid. §. III. Sch. 2). β) Tempeſtates frigidæ. γ) Abuſus medicamentorum tonicorum, v. g. corticis Chinchinæ.

Schol. 4. Inter cauſſas occaſionales Rheumatiſmi Acuti primum locum jure obtinet frigus. Hoc, quocunque quidem modo corpori adplicatum, morbum noſtrum excitare valet. Potiſſimum tamen ſingulari parti, reliquo corpore calido, admotum, quod Suethice optime dicitur *Drag*, cauſſam excitantem hujus morbi conſtituit. Facile enim patet, corpore antea multum calefacto, perſpirationem copioſius incidiſſe; dum frigus facilius per poros inviſibiles in corpus penetrat. Frigus vero efficaciſſime operatur, ſi humiditas advenit. Cauſſa enim tum duplex eſt. Hinc bene notum eſt, plurimos Rheumatiſmum, quo affliguntur, uſu veſtium humidarum contraxiſſe. Quomodò autem ad Rheumatiſmum operetur frigus, in ſubſequenti §.pho expendere conabimur.

§. VI.

Cauſſa Proxima Rheumatiſmi Acuti.

Cauſſa hujus morbi Proxima eſt Inflammatio, quæ præcipue ſedem habet in vaſis minimis, juxta mem-

membranas musculorum & tendinum repentibus. Hanc vero inflammationem constrictioni cuidam spasmodicæ vasorum extremorum originem debere, probabile videtur.

Schol. 1. Inter omnes fere Medicos convenit, morbum nostrum ab inflammatione ortum petere. Quomodo autem hæc inflammatio exsurgat, diu multumque fuit disputatum. Quidam Acrimoniæ cuidam peculiari Rheumatismum adscripserunt. Licet vero multi Clarissimi Medici huic opinioni faveant; percipere tamen nequeo, quid cum vicissitudinibus aëris commune habeat acrimonia; vel cur ea potius articulos, quam alias corporis partes adficiat; vel etiam quomodo sanguinis missio ad acrimoniam a parte adfecta depellendam conducat. Hisce similibusque rationibus inducti, materiam acrem in humoribus generatam, ut caussam proximam Rheumatismi adsumere, non audemus. Alii cum COTUNNIO, scriptore Italo, materiam acrem nervo Ischiadico admotam, caussam proximam Ischiadis nervosæ constituere, putarunt. Hanc autem sententiam sola hypothesi nixam esse, Illustri CULLEN p) videtur; cum caussis remotis, phænomenis & curationi morbi non conveniat. Fatetur tamen idem Cel. Auctor, acrimoniam circa nervum collectam, Odontalgiam, Rheumatismo adfinem, movere posse; ut in dente carie infestato vidimus. Alii, lentorem & viscidítatem humorum caussam proximam Rheumatismi esse, crediderunt. Multi autem sunt, qui hunc lentorem in corpore humano vivo adesse non posse, plurimis rationibus & experimentis demonstrare conati sunt; in quorum numerum inprimis referendus est Cel. HEWSON. Quid de his sit sentiendum, nostrum non est expendere. Medicamenta sudorifera, tenuissimas partes

tes

p) *First Lines of de Practice of Physic.* Vol. II. p. 22. & 23.

tes ſanguinis, ſpiſſioribus relictis, elicientia, multamque in Rheumatismo habentia utilitatem, aliaque, lentori ſanguinis, in noſtro ſaltem morbo, favere non videntur. Quæ cum ita ſint, ne in immenſum æquor delabamur, hanc quoque hypotheſin, de ſpiſſitudine ſanguinis ut vera Cauſſa Proxima Rheumatismi, relinquere cogimur.

Schol. 2. Hiſce præmiſſis, cum Ill. CULLEN q) ſequentem Rheumatismi Pathologiam proferre, mihi liceat. Frigus, frequentiſſima Rheumatismi cauſſa, inprimis vaſa articulorum adficit, utpote, quæ minus tela cellulari, quam reliquæ corporis partes, teguntur. Ita vero operatur, ut vaſa extrema coarctet. Hac conſtrictione vapores illos, qui per poros cutaneos e corpore exirent, intus includit. Hinc tonum & diatheſin phlogiſticam per totum vaſorum extremorum decurſum diffundit. Poſtremo cor ipſum & reliquas arterias pari modo adficit. Hinc fit, ut impetus ſanguinis per totum corpus acceleretur. Hic impetus omnia vaſa, inprimis vero vaſa extrema partis laborantis coarctata, expandit. Diſtentæ præter modum partes reactionem vaſorum ulterius augent; &, vel majorem humorum quantitatem ad partem adfectam dirigendo, vel ipſum ſanguinem rarefaciendo, aut denique ſolida conſtringendo, vaſorum capacitatem diminuit; unde neceſſario fluida in circulatione impediuntur. Hinc dolor, tumor, calor, rubedo, aliaque ſigna inflammationis, oriuntur. Ut autem hæc congeſtio auferatur, reſiſtentia in vaſis jamdudum formata, vim excitat medicatricem naturæ, qua cor ad impetum ſanguinis ulterius augendum incitatur. Quo vero hoc eo facilius efficiatur, ſtadium exoritur frigoris, & ſpasmus formatur, unde pyrexia cum diatheſi phlogiſtica per totum ſyſtema vaſculoſum diſtribuitur. Hocce CULLENI de

q) loc. cit. p. 24 & 25.

de caussa proxima Rheumatismi ratiocinium, præclaram omnino eruditionem & magnum ingenium indicat. Hypothesis tamen, proh dolor! est.

§. VII.

Prognosis.

Prognosis est judicium Medici de eventu morbi futuro. Exitus Rheumatismi Acuti raro funestus est, nisi perperam tractatus fuerit, vel aliæ caussæ adveniant, quæ efficiunt, ut vel in Chronicum Rheumatismum, aliosve morbos fere incurabiles, degeneret, vel etiam ad viscera, vitæ necessaria, transferatur; unde sæpissime mors accedit. Acutus Rheumatismus plerumque Resolutione terminatur; rarius Suppuratione; adhuc rarius Scirrho vel Gangræna.

Schol. 1. Prognosin igitur Rheumatismi Acuti in Faustam & Funestam jure dividimus. Circa Prognosin faustam in genere hoc notandum, felicem exitum esse exspectandum, si æger non multo provectæ sit ætatis, & constitutione corporis præditus sit alioquin firma & sana; atque si ille numquam antea hoc morbo tentatus fuerit. Propitium etiam judicium de eventu morbi facere possumus, si curatio idonea adhibetur, & tam symptomata febrilia, quam ipsi dolores, leniora sunt. Speciatim autem observare licet, nostrum morbum plerumque sine crisi quadam notabili finiri. Eum tamen interdum sudore spontaneo, copioso & fluido; nec non urina copiosa limpida & lateritia; hæmorhagiis spontaneis; diarrhœa; somno arcto & recreante, post nimias vigilias ægrum complectente;

 adpe-

adpetitu redeunte; efflorescentiis cutaneis, similibusque; terminatum esse, multis exemplis comprobatur. Sed his crisibus minus est innitendum. — Exitus morbi funestus est suspicandus, si ægrotus ætatem præcipitatam jamjam attigerit, & habitu gaudeat infirmo ac debili; simulque, si eum hic morbus antea sæpius oppresserit. Si dolores in uno articulo diu fixi hærent, Acutum Rheumatismum in Chronicum degeneraturutum valde probabile est. Cum enim dolor per longum tempus juncturam quandam ossium tenet, necessario mucus ille lubricus subpinguis, qui cavitatibus eorum illinitur, debitam secretionem non subit. Hinc coagulatur & spissescit, suamque lubricitatem, quæ motui articulorum inservit, prorsus amittit. Inde articuli movendi impotentia, quam Græci Ancylosin nominant, oritur. (Cfr §. IV. Sch. 2). Quando morbus noster morte finitur, viscera, quæ functiones vitales sibi injunctas habent, plerumque adoritur. Inprimis vero ad pectoris cavitatem demigrat hic morbus. Omnia mala, ut apoplexiam, paralysin, peripneumoniam &c. quæ Rheumatismus, interiora petens, producit, recensere, nimis longum foret. Interdum, testibus Cel. Viris *van* SWIETEN r), STÖRCK s), pluribusque, accidit, ut affectiones partium externarum & viscerum pluries alternent, adeo ut dolor nunc illas, nunc hæc cruciet. Quo in casu ægrotus in majus adducitur periculum. Fit quoque, raro licet, ut ipsa inflammationis violentia, ægrum e medio tollat.

Schol. 2. Terminatio morbi nostri plerumque est Resolutio. In eo autem a ceteris morbis inflammatoriis est diversus, quod raro in suppurationem eat. Hoc quidem exinde oritur, quod hic morbus membranas præsertim &

r) *Comment.* Tom. V. p. 654.

s) *Ann. Med.* II. p. 126.

& involucra musculorum infestet, quæ difficile & tarde suppurant, propter structuram suam tensam & arctam, quæ effusionem haud facile recipit. Quandoque tamen suppurare Rheumatismum, testantur Ill. Viri *van* SWIETEN t) & TISSOT u). Idem quoque confirmat Nobil. noster Professor EBERH. ROSENBLAD v), dum dicit, se vidisse, Rheumatismum suppurasse, sed 3, 4, & ultra præteriisse septimanas, antequam hoc inciderit. Cavendum autem ne tumorem Rheumaticum ingentem statim pro abscessu seu apostemate sumamus. Eo enim pertuso, pus non effluxit, sed glutinosus & lentus humor, qui calore potuit inspissari x). Quamvis autem raro in suppurationem eat Rheumatismus; interdum tamen propensionem ostendit ad effusionem fluidi cujusdam seroso - gelatinosi in thecas tendinum. Hanc quidam suppurationem indicare male putarunt y). Terminationes Rheumatismi in Scirrhum aut Gangrænam admodum raræ sunt; quod naturæ partium adfectarum est tribuendum. Rheumatismum tamen, ad intestina conjectum, in Gangrænam degenerasse, Cel. TISSOT z) testatur.

§. VIII.

Methodus Medendi.

Quoniam ex supra (§. V. & VI.) dictis patet, Rheumatismo Acuto inesse Diathesin Phlogisticam,

 una

t) loc. cit. p. 661.
u) *Avis au peuple* §. 175. p. 198.
v) *Dissert. de Inflammatione Venosa* p. 31.
x) *van* SWIETEN *Comment.* Tom. V. p. 655.
y) vid. CULLEN *First Lines* &c. Vol. II. p. 16 & 17.
z) *Avis au peuple* §. 164. p. 192 & 193.

una cum ſpasmodica conſtrictione extremorum vaſorum, & humorum in partem adfectam abundantiori confluvio, vaſorum actionem, ibi auctam, ſuſtinente; in hoc morbo curando tres Indicationes formare Medicus debet, ſcilicet: 1:o Diatheſin Phlogiſticam tollere. 2:o Extremorum vaſorum ſpasmum removere. 3:o Impetum ſanguinis in locum adfectum retardare.

Schol. 1. Primæ Indicationi inſerviunt: 1) Totum *Regimen Antiphlogiſticum*, ſola adplicatione frigoris excepta. Inprimis cibo animali & liquoribus ſpirituoſis vel fermentatis ſe abſtinere debet ægrotus. Pro iis ſubſtituenda ſunt vegetabilia mitiora, diæta lactea, & frequens uſus potus blandi ac diluentis a). 2) *Venæ Sectio.* Quoniam hæc efficaciſſimum eſt remedium contra Diatheſin Inflammatoriam; non mirum eſt, multos Medicos largam & ſæpe nimiam ſanguinis detractionem in morbo noſtro medendo commendaſſe. Sanguinis quantitatem detrahendam, dolorum violentia & ſtatus febrilis, determinabunt b). Aliquem etiam reſpectum, inter alia, ad ætatem, vires, & temperamentum ægri, habere debemus. Hinc primis potiſſimum diebus ſanguis in noſtro morbo mittendus eſt, nam ægrotus tum facilius ſanguinis jacturam ferre poteſt; & repetitis vicibus, ſi dolor & febris hoc poſtulent c). Ultra ſecundam vel tertiam Venæ Sectionem progredi, raro opus eſt d). Si ſymptomata

a) CULLEN *Practice of Phyſic.* Vol. II. p. 28.

b) CULLEN loc. cit. p. 29.

c) CULLEN loc. & p. cit.

d) *van* SWIETEN *Comment.* T. V. p. 666. BANG *Prax. Med.* p. 305.

mata leviora ſint, & ægrotus debilis, absque ſanguinis miſſione curari morbus poteſt e). Duplici quoque caſu Venæ Sectionem tamquam noxiam declarat Cel. BANG f). Quando nempe dolores Rheumatici ætate provectos homines adficiunt, qui arthritide antea laborarunt, quique vitam agunt luxurioſam, valde ad hunc morbum diſponentem corpora, vix ultra unicam Venæ Sectionem, ſi dolorum vehementia eam requirat, ſuadet. Tum enim ſuſpicandum eſt, Rheumatismum naturam & originem arthriticam habere. In Rheumatismo, ſeniorem infeſtante, ter repetitam Venæ Sectionem apoplexiam generaſſe, refert. Dum biliosa ſymptomata, ut vertiginem vel dolorem capitis, linguam fuſcam, ſaporem amarum, & ſimilia, ſibi adjuncta habet dolor Rheumaticus, prorſus relinquendam eſſe Venæ Sectionem, jubet. *Illis* enim inquit, *nocet Venæ Sectio plus, quam his prodeſt; ideoque prohibenda eſt, ejusque loco methodus antibilioſa eligenda.* Ad ſanguinem detrahendum audacior aliquantum Ill. CULLEN g) eſt. Fatetur tamen, ſanguinis miſſionem nimis profuſam morbum protrahere, ideoque facile Chronicum Rheumatismum producere poſſe. 3) *Laxantia antiphlogiſtica*, quæ tamen non antea ſunt adhibenda, quam febris remittit h). Ex iis mitiſſima ſunt eligenda, quæ totum ſyſtema non ſtimulant i). Ejusmodi ſunt: Salia media, Folia Sennæ, Manna, & ſimilia k). Cavendum vero a dejectionibus crebris, quæ ægroto valde incommodæ ſunt, atque, motum & dolorem

 ciendo,

e) *van* SWIETEN l. & p. c. BANG l. & p. cit.

f) loc. cit. p. 205 & 206.

g) *Pract. of Phyſ.* Vol. II. p. 29.

h) TISSOT *Avis au peuple* §. 170. p. 196.

i) CULLEN *Pract. of Phyſic.* V. II. p. 30.

k) vid. *van* SWIETEN *Comment.* Tom. V. p. 668.

ciendo, magnam ei adferunt molestiam l); & diu adhibitæ, eum magnopere debilitant m). Clysteres emollientes, si dolorum vehementia eorum applicationem permittit, frequenter adhibere, jubet Cel. TISSOT n). Alias potum maxime emollientem, & Cremorem Tartari quovis tempore matutino & vespertino propinandum, commendat. Cl. BANG o), dum alvus adstricta reperitur, sequentem præscribere solet formulam: *Rc. Nitri depurati, Lactis Sulphuris, ana scrupulum. Adde Camphoræ gr. II. M. f. pulv. quovis triborio sumendus.*

Schol. 2. Altero Consilio, quod sequi debet Medicus, conveniunt omnia remedia, quæ cursum humorum ad superficiem corporis dirigunt. Huc spectant: 1) *Sales Neutri*, qui, transpirationem promovendo, & excretiones atque secretiones augendo, morbo nostro magnam præbent utilitatem. 2) *Media Diaphoretica*, quæ ex Antiphlogisticorum genere desumi debent. Ad hæc confugiendum est, quando Venæ Sectio, & reliqua supra allata remedia morbum ex toto non tollunt p). Iis omnibus præstat *Pulvis Doweri* seu Pulvis Ipecacuanhæ Thebaicus, utpote, qui minus febris, caloris vel stimuli generat. Dosis adulto est semidrachma vel scrupuli duo. Optime sub forma boli sumitur, ne nauseam moveat. Diaphoresis promovendæ caussa, Ill. SYDENHAM pannum laneum (Suecis *Flanell*), quo æger se induere debet, commendat. Sudor ad minimum 24 horarum spatio servari debet. 3) *Media diluentia & emollientia*, ex quibus lenissima sunt eligenda & inprimis

l) CULLEN l. c. p. 30 & 31.

m) vid. *van* SWIETEN loc. & p. cit.

n) *Avis au peuple* §. 169. p. 195.

o) *Prax. Med.* p. 206.

p) CULLEN *Pract. of Phys.* Vol. II. p. 31 & 32.

mis initio morbi adhibenda q). Cel. BOERHAAVE, dum Rheumaticis doloribus cruciabatur, per duodecim dierum ſpatium, ſine magna imminutione virium corporis, ſolo ſero lactis vitam ſuſtinuit r).

Schol. 3. Tertiæ Indicationi reſpondent: 1) *Venæ Sectio Topica.* Quando debilitatem ſyſtematis ſæpuis repetita ſanguinis detractio generalis inducit, Ill. CULLEN s). Venæ Sectionem topicam ei anteponendam eſſe, ducit; inprimis ſi tumor & rubedo in parte adfecta conſpiciuntur. Si vero, progrediente malo, morbus magis a Diatheſi Phlogiſtica totius ſyſtematis, quam ab affectione partis ſingularis, pendere videtur; generalem Venæ Sectionem topicæ longe præſtare, arbitratur. Peragitur autem Venæ ſectio topica, Hirudinibus & Cucurbitulis cruentis. 2) *Epiſpaſtica.* Hæc multum commendantur, quia actionem cordis & arteriarum, vaſa extrema deplendo, moderantur. In hoc tamen morbo ex iis nulla fere eſt utilitas, niſi dolor uno loco ſit circumſcriptus t). Neque, ſuadente Cel. TISSOT u), adhibenda ſunt, ſi durities pulſus adhuc manet.

Schol. 4. *Balneum Tepidum* a multis, ob vim ſuam relaxantem, laudatur. Fomentationes & Cataplasmata, in initio morbi hujus, potius exaſperare, quam levare dolorem, Ill. CULLEN v), dicit. Idem fere de Rubefacientibus & Camphoratis adfirmat, dum dicit, ea dolorem

q) *van* SWIETEN *Comment.* Tom. V. p. 678.
r) vid. *v.* SWIETEN l. c. p. 679.
s) *Pract. of Phyſ.* Vol. II. p. 29 & 30.
t) CULLEN loc. cit. p. 31.
u) *Avis au peuple* p. 200.
v) *Pract. of Phyſ.* Vol. II. p. 31.

lorem raro funditus tollere; ſed eum tantum de uno in alium locum transferre. Cel. vero TISSOT x), quando dolor adeo vehemens eſt, ut cataplasmata adplicari nequeant, balneum vaporis commendat. Balneum quoque tepidum extremitatibus inferioribus admotum, magnam ægroto attuliſſe levationem, refert y). Jubet tamen, non antea eo eſſe utendum, quam ſanguis misſus, vel alia evacuatio facta fuerit. *Narcotica*, ſtuporis inducendi & ſic doloris ſiſtendi cauſſa, inprimis Opiata, a quibusdam ut valde utilia commendantur; cum Pulvis Doweri, cui aliqua portio Opii eſt admiſta, morbo noſtro medendo magnam præbeat utilitatem. Obſervandum autem eſt, effectum Opii longe alium eſſe quando ſolum ſumitur, alium, dum aliis medicaminibus immiſcetur. Hinc, Pulvere Doweri excepto, opium in noſtro morbo uſurpari non debet; ſaltem non inflammatione adhuc perſtante. Et quidem poſtea, caute hoc remedio utendum. *van* SWIETEN z) dicit, Opium adhiberi poſſe, dum a nimia dolorum violentia ſubſultus tendinum & membrorum convulſiones exſurgunt. Parce tamen eo eſſe utendum, ſuadet. Quantum detrimenti morbo medendo, inferant Narcotica & Hypnotica ſub febre data, ſatis ſuperque oſtendunt Ill. *van* SWIETEN a) & TISSOT b). — *Corticem Peruvianum* multi contra hunc morbum commendant. Alii vero, Rheumatismum Acutum ut morbum pure inflammatorium ſpectantes, eum prorſus prohibent. Ill. CULLEN c) inter

x) *Avis au peuple* §. 171. p. 196.
y) loc. cit. p. 196 & 197.
z) *Comment.* Tom. V. p. 669.
a) loc. cit. p. 668 & 669.
b) *Avis au peuple* §. 172. p. 197.
c) *Pract. of Phyſic.* V. II. p. 32 & 33.

inter illos & hos medium tenet. Dicit, corticem Chinchinæ non antea in hoc morbo esse usurpandum, quam inflammatio fuerit sublata, & manifestæ febris exacerbationes & remissiones observentur. Fatetur tamen, se raro utilitatem cepisse ex cortice Peruviano, sed illum sæpius male cessisse. Tamen omnes fere Medici, & in his *van* SWIETEN d) in eo conveniunt, quod corticem Chinchinæ, quando æger valde debilitatus est, & dolores quotidie fixa hora recurrunt, tempore remissionis sumendum, commendent. — *Calomelas*, aliaque præparata Mercurialia, teste Ill. CULLEN e) multum laudantur. Idem autem firmissime adseverat, ejusmodi præparata in Chronico tantum Rheumatismo utilia esse.

Schol. 5. Hucusque de curatione Rheumatismi Acuti, quando febris manet, locuti sumus. Quædam autem de curatione morbi, post febrem superstitis, dicere oportet. Quæ inprimis huc spectant, sunt: dolor, tumor & immobilitas artuum. Cel. BANG f) commendat: 1) *Antarthritica remedia interna*, ut *Liquorem Nervinum*, aut *Essentiam Stibii Huxhami Spiritui lavendularum composito* junctam. Laudat quoque *solutionem Gummi Guajaci aquosam*, ad cochleare majus bis terve indies. *Horum*, inquit, *mox unum, mox alterum, juvare videtur.* 2) *Motionem corporis assiduam*, præcipue partium adfectarum. Huc etiam pertinet earum crebra frictio, potissimum panno laneo facienda. 3) *Balneum*, vel vaporarium articulis rigiditate adfectis, admovenda. Stillatitium quoque, tumori artuum non dolenti adplica-

f tum

d) *Comment.* Tom. V. p. 669.

e) *Practice of Physic.* Vol. II. p. 33.

f) *Prax. Med.* p. 207 & 208.

tum laudat. Hæc omnia quotidie, aut alternis diebus iterari, jubet. Plura, qui de curatione, desiderat, Ill. *van* SWIETEN præcipue consulat. Cum Praxin Medicam nondum fecerim, aliorum placita me proposuisse nemo forsan mirabitur.

TANTUM.

Corrigenda.

Pag. 4. lin. 19 SANVAGES leg. SAUVAGES.
— 6. lin. 20 cervicis leg. pectoris.
— 10 lin. 25 brevtatis leg. brevitatis.